

Вишиванка – символ України

У третій четвер травня в Україні відзначають День вишиванки. Цього року свято випало на 18 травня. Факти ICTV підготували історію, особливості традицій різних регіонів і інші цікаві факти про українську вишиванку.

Вишиванка для українців – могутній символ благополуччя в родині, а свято вишиванки символізує національну єдність. У цей день влаштовують марші вишиванок по всій Україні.

Як з'явилося свято

Ідею акції Всесвітній день вишиванки в 2006 році запропонувала студентка факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Леся Воронюк.

Історія вишиванки

Вишиванка є не тільки традиційним українським одягом, а й оберегом. Символи і кольори, які використовуються при вишивці, володіють певним змістом.

Традиційно вишивали дівчата, які готували собі посаг, збираючи його в спеціальній скриню. Небагата дівчина могла

похвалитися 30-40 сорочками, середнього достатку – 50-70, а багаті – 100.

Сорочку для немовляти вишивала мама чи бабуся, під час роботи співали пісні і молилися. Вважалося, що так вишиванка стає справжнім оберегом.

У ХІХ столітті Іван Франко почав носити вишиванку з піджаком, привертаючи увагу незвичайним поєднанням і зробивши його популярним.

У 1876 році Олена Пчілка видала альбом українських вишиванок, після чого в Європі почався бум української вишивки, а в самій Україні почалися перші наукові вивчення цього національного одягу.

Значення орнаментів

В українській вишивці існує три види орнаментів: геометричні, рослинні та зооморфні. Вишиті знаки вогню традиційно вважалися чоловічими – це решітка у вигляді ромба, знаки сонця з променями і крапками.

А ось прями лінії у вигляді знаків землі вважалися жіночими. Також на таких вишиванках зображували знаки води у вигляді спіралей, зміюк і хвиль.

Маки вишивали на сорочці для захисту від зла, адже ця квітка символізує продовження роду. Але також мак є квіткою війни. І якщо в родині чоловік гинув під час бойових дій, дружина вишивала сорочку з червоними маками.

Калину можна було побачити на вишиванках у заміжніх жінок. А все тому, що це символ материнства і безсмертя роду.

Сорочки з візерунком хмелю носили неодружені хлопці, адже це символ буйства, любові і молодості. А ось виноград на білій сорочці символізував радість і благополуччя сімейного життя.

Географія вишиванки

Сорочки на Полтавщині вишиваються головним чином білими нитками, дуже рідко червоними або сірими.

Техніка вишивання Харківської області має дуже багато спільного з формами вишивки, які встановилися в центральних областях України, але їй властиві і зовсім своєрідні поліхромні рельєфні орнаменти, створювані напівхрестиком або хрестиком.

Вишивки Полісся – прості й чіткі за композицією. Ромбовидна лінія геометричного візерунка повторюється кілька разів. Вишивка

червоною ниткою по білому-сірому тлу льняної полотнини – графічно чітка.

Своєрідною вишивкою здавна славилася Волинь. Візерунки геометричні, чіткі і прості по композицією. Чіткість ритму посилюється однобарвністю вишивок, виконаних червоною ниткою на біло-сірій полотнині.

Для Чернігівської області характерні білі вишивки. Геометричний або рослинний орнамент вишивається білими нитками або ж із украленням червоного і чорного. Виконується дуже дрібними стібками.

Вишивкам Київщини властивий рослинно-геометричний орнамент зі стилізованими гронами винограду, кольором хмелю чи восьмипелюстковими розетками, ромбами, квадратами. Основні кольори вишивок Київщини – білий, коралово-червоний, відтіняє чорний.

У південних областях України техніка вишивки має багато спільного з усталеними правилами центральних районів, однак їй властиві і цілком своєрідні поліхромні орнаменти, виконувані напівхрестиком або хрестиком.

Для подільських сорочок характерні барвистість і різноманітність швів. Типовим є стібок “павуком”, яким позначають вставки на рукави, клинці. В орнаментах подільських вишивок переважає один колір – чорний з великим або меншим украленням червоного, синього жовтого або зеленого.

На півдні Тернопільської області типовою є вишивка бавовняними нитками з згущують стежками: окремі елементи обводяться кольоровими нитками, що забезпечує високий рельєф та кольоровий ефект.

Велике багатство технік вишивання характерно для Вінницької області: низь, хрестик, вишивка розписом, настилання, верхошов, зерновий вивід, вирізування; різноманітні види чорних, білих і кольорових стібків.

Характерною рисою етнографічного району Карпат і Прикарпаття є велика кількість окремих частин регіону зі своїм колоритом. Кожне село відрізняється від інших своєрідністю вишивки, багатством орнаменту і неповторністю квітів.

У народній вишивці Львівської області використовуються різноманітні типи візерунків. У південних районах орнамент

вишивок геометричний, білий фон не заповнюється, що додає візерункам прозорість і легкість.

На Буковині крім рослинних і геометричних мотивів користуються популярністю і зображення тварин, вишитих гладдю (білою), дрібним хрестиком, штаповкою, крученим швом. Вишивальний матеріал – бісер, шовк, вовна, срібні і золоті нитки, металеві блискітки.

Гуцульські вишивки характеризуються різноманітністю геометричних і рослинних візерунків, багатством сполучень квітів, головним чином червоного з жовтим і зеленим, причому домінує червоний колір.

Для вишивок Закарпаття характерним є мотив зигзагу в різних техніках виконання. Колірна гама вишивок досить широка: червоний сполучається з чорним, застосовуються як білий, так і багатобарвний орнаменти.

<http://fakty.ictv.ua/>